

з інших рук (від інших осіб) письмового повідомлення про підозру. Більш того, якщо «цінний підозрюваний», що співпрацює зі слідством у справі щодо викриття злочинців, які вчинили злочини проти Національної безпеки України, є один, то навіть якщо відсутня з його боку заява про забезпечення безпеки, однаково доцільно якнайшвидше брати таку особу під відповідний захист, оскільки зважаючи на специфіку вказаних злочинів і тяжкість покарання, яке передбачене законодавством про кримінальну відповідальність, ймовірність вжиття іншими злочинцями заходів з протидії розслідуванню та знешкодження такого учасника кримінального провадження є дуже високою.

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
3. Печерський районний суд міста Києва. Справа № 757/3848/17-к від 10.02.2017 року. URL : <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/64769361>.
4. Печерський районний суд міста Києва. Справа № 757/10129/16-к від 31.03.2016 року. URL : <https://verdictum.ligazakon.net/document/56897303>.
5. Рівненський міський суд. Ухвала від 11 січня 2016 року у справі № 569/81/16-к. URL : <https://verdictum.ligazakon.net/document/55139205>.

Вадим ХАШЕВ

доцент кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент

**ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ
ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ**

Жіноча злочинність, як складова більш загального поняття злочинності в цілому потребує постійної уваги, оскільки «жінка є берегинею домашнього вогнища, впливає на поведінку чоловіка та виховання дітей, переважно саме вона визначає відносини в родині. Тому без перебільшення можна сказати, що залучення жінки до злочинної діяльності та поширеність жіночої злочинності впливає на моральний стан суспільства суттєвіше, ніж поширення чоловічої злочинності» [1, с. 114].

Тобто, незважаючи на те, що злочинність жінок тісно пов'язана із загальною злочинністю, водночас вона має певні особливості, які визначаються соціально-біологічним і психологічним статусом жінки. Від злочинності чоловіків, яка домінує практично в усіх показниках загальної злочинності, жіноча злочинність відрізняється кількісними показниками, особливостями структури і характеру злочинів, роллю жінок у злочинах, вчинених разом із чоловіками, способами і знаряддями вчинення злочинів. Щодо кількісних особливостей і відмінностей, то протягом століть жіноча злочинність завжди значно поступалась чоловічій. Співвідношення рівня злочинів, вчинених жінками, до рівня злочинів, вчинених чоловіками, дорівнює 1:7 [2, с. 189].

Якщо звернутись до даних судової статистики, то вищенаведені тези підтверджуються. Відповідно до Звітів про склад засуджених у 2017 р., при 76 804 засуджених особах, жінки становили 11,27, у 2018 р. – 11,8 % (73 569 засуджених осіб), у 2019 р. – 12,2 % (70 375 засуджених осіб), у 2020 р. – 12,3 % (67 517 засуджених осіб) та у 2021 р. – 11,4 % (64 080 засуджених осіб) [3]. Отже, незважаючи на те, що за останні п'ять років загальна кількість засуджених осіб щороку поступово зменшується, частка жінок серед усіх осіб, яких засуджено за вчинення кримінальних правопорушень, залишається у співвідношенні до чоловіків як 1 до 7, утримуючись на рівні 11–12 %.

Одна з причин такого співвідношення вбачається у тому, що «жіноча злочинність є розмитою, оскільки, по-перше, частину злочинів жінки скоюють у співучасті із чоловіками, по-друге, за чималим числом злочинів чоловіків стоять жінки: або у ролі підбурювачів, або посібників, яких, як правило, не викривають і не притягують до кримінальної відповідальності. Жінки відіграють ту роль, яка кримінальним законом не визнається злочинною: споживачі здобутого злочинним шляхом майна, провокатори розвитку певних потреб та інтересів, які

задовольняються девіантним шляхом і т. ін.» [4, с. 115]. Тобто можна зробити висновок, що жіноча злочинність характеризується вищим рівнем латентної злочинності, ніж чоловіча.

Отже, спробуємо за допомогою аналізу даних судової статистики з'ясувати, вчинення яких груп кримінальних правопорушень є властивим для жінок. Для цього розглянемо дані щодо частки жінок серед усіх засуджених за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених окремо розділами Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК), сукупно за період 2017–2021 рр.

Таблиця 1

**Частка жінок серед загальної кількості засуджених за розділами
Особливої частини КК**

Назви розділів Особливої частини КК	Загальна кількість засуджених, осіб	Кількість засуджених жінок, осіб	Частка жінок серед засуджених, %
Злочини проти основ національної безпеки України	753	443	58,8
Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи	33 163	3 987	12,0
Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи	412	81	19,7
Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	632	11	1,7%
Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	4 811	463	9,6
Кримінальні правопорушення проти власності	185 923	25 572	14,3
Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	3 283	579	17,6
Кримінальні правопорушення проти довкілля	3 801	52	1,4
Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки	13 632	455	3,3
Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва	367	34	9,3
Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту	17 314	592	3,4%
Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності	6 919	824	11,9
Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення	49 571	4 719	9,5
Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	2 008	29	1,4%
Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів	7 029	1 194	17,0
Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку	273	42	15,4
Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	4 557	542	11,9
Кримінальні правопорушення проти правосуддя	6 419	830	12,9
Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)	11 532	96	0,8
Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	34	4	11,8
ВСЬОГО	352 433	40 549	11,5

Аналіз вищенаведених даних свідчить, що частка жінок істотно перевищує середній показник співвідношення з кількістю засуджених чоловіків серед засуджених за вчинення злочинів проти основ національної безпеки України. Тимчасом як частка засуджених жінок є значно нижчою середнього рівня за вчинення кримінальних правопорушень: проти статевої свободи та статевої недоторканості особи; проти довкілля; проти безпеки руху та експлуатації транспорту; у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації; проти встановленого порядку несення військової служби.

Вищенаведені дані підтверджують тези І. О. Кисельова та В. Д. Людвіка, що

«відсотковий показник жінок-чоловіків залежить від конкретного виду злочинної поведінки» [5, с. 117]. Наприклад, частка засуджених жінок серед всіх осіб, засуджених за вчинення привласнень, розтрат або заволодінь чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, відповідальність за які передбачено у ст. 191 КК, тримається на досить високому рівні. У 2017 р. вона становила 33,7 %, у 2018 р. – 39,1 %, у 2019 р. – 46,5 %, у 2020 р. – 46,4 % та у 2021 р. – 49,8 %.

Д. Ю. Слюсар пояснює це тим, що «розкрадання відбуваються жінками не стільки через легкодоступність матеріальних цінностей, скільки через неможливість заробити достатню кількість грошей для придбання різних благ. У складних економічних умовах сучасного суспільства саме жінка стає «годувальником» сім'ї, що, звичайно ж, накладає на неї додаткові психічні та фізичні навантаження, які часто ведуть до нервового зриву» [6, с. 108].

Водночас, за останні п'ять років, найбільшу частку жінок засуджено за вчинення злочинів проти основ національної безпеки України – 58,8 %. При чому в жодній з інших груп кримінальних правопорушень сукупно, кількість засуджених жінок не переважає кількості чоловіків. Треба лише відмітити, що така перевага жінок відбувається в основному внаслідок вчинення ними злочину, передбаченого ст. 110 КК «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України», оскільки серед 649 осіб, засуджених за вчинення цього злочину, за період 2017–2021 рр., було 433 жінки (66,7 %). Тенденції до вищезазначеної переваги почалися з 2018 р., коли частка жінок становила 71 % і продовжилась у 2019 р. (72 % жінок) та у 2020 р. (72 % жінок). Дещо знизилась частка жінок у 2021 р. – 63,4 %. Дослідження судових вироків за вищезазначеною статтею КК свідчить, що це тимчасове явище, оскільки в основному засудженими є жінки – працівниці навчальних закладів на території Донецької та Луганської областей, які у травні 2014 р., беручи участь у роботі «виборчих комісій», забезпечували проведення псевдореферендуму про «незалежність» цих регіонів від України.

1. Чаплик М. М. Тенденції жіночої злочинності в Україні. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили*. Серія : Соціологія. 2012. Т. 201. Вип. 189. С. 114–118.

2. Гаргат-Українчук О. М. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2014. Вип. 25. С. 189–191.

3. Статистичні звіти «Про склад засуджених» за 2017–2021 рр., підготовлені Державною судовою адміністрацією України URL : https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/

4. Чаплик М. М. Тенденції жіночої злочинності в Україні. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили*. Серія : Соціологія. 2012. Т. 201. Вип. 189. С. 114–118.

5. Кисельов І. О., Людвік В. Д. Кримінологічна характеристика особи злочинця-рецидивіста. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1 (65). С. 374–382.

6. Слюсар Д. Ю. Поняття, сутність та особливості жіночої злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Серія : Право. Вип. 55. Т. 2. С. 107–109.

Світлана ШАЛГУНОВА

професор кафедри,
кандидат юридичних наук, доцент

Гліб БАРАБАШ

викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКИМ ЗЛОЧИНАМ

Забезпечення правоохоронної діяльності відбувається за різними напрямками і за допомогою різноманітних форм та методів. Забезпечення є процесом, що дозволяє, наприклад, подати живлення електроструму на певну ділянку. Якщо ж говорити про кримінологічне забезпечення правоохоронної діяльності, то мова повинна йти про